

розвитку» (14 грудня 2017 року). Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 38. С. 118-121.

2. Коцупатрий М.М. Внутрішньогосподарський контроль в управлінні діяльністю сільськогосподарських підприємств: монографія / М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. Вінниця. 2014. 268 с.

3. Кушнір Л.А. Бухгалтерський контроль витрат виробництва. Збірник наукових праць ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2015. Вип. 23. С. 142-149.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.

5. Управління ресурсами та витратами: навч. пос. За ред. д.е.н., проф. Іванюти С.М. К.: ЦНЛ, 2010. 320 с.

Ковальчук Олександр

студент ОС»Магістр»
спеціальності «Економіка»

Науковий керівник: **Добровольська Е. В.**,
к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Ефективність виробництва – складна економічна категорія, в якій відображується дія об'єктивних економічних законів. Більшість економістів вважає, що ефективність виробництва є формою відображення своєї мети, значить результативність, міру принесення користі. Поширене визначення критерію ефективності – збільшення продукції і доходу при найменших витратах. Конкретизуючи його, можна стверджувати, що всі удосконалення в організації виробництва в підсумку мають одну мету – зростання власного доходу і покращання умов життя працівників [1; 4].

Інформаційною базою для аналізу виробництва продукції рослинництва виступає насамперед статистична форма № 50-сг «Основні економічні

показники роботи сільськогосподарських підприємств». По формі № 50-сг практично визначаються показники, які характеризують економічну ефективність продукції, виробленої в поточному році (урожайність та виробнича собівартість 1 ц виробленої продукції) та показники економічної ефективності продукції, реалізованої в поточному році (виробнича собівартість 1 ц реалізованої продукції, повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, ціна реалізації 1 ц, прибуток на 1 ц реалізованої продукції, рівні рентабельності та продажу).

Одним із важливих показників ефективності сільськогосподарського виробництва є виробництво валової продукції рослинництва, що характеризує досягнуті параметри тієї чи іншої галузі.

Економічну ефективність сільськогосподарського виробництва визначають на різних рівнях. Зокрема, виділяють економічну ефективність виробництва, окремих галузей сільського господарства, виробництва в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності, їх об'єднаннях та внутрішньогосподарських підрозділах, виробництва окремих культур, продуктів, послуг, впровадження у виробництво інноваційних технологій. Залежно від цього використовують різні економічні показники. Важливо правильно застосовувати методи дослідження економічних процесів і явищ, адже від цього залежить об'єктивність оцінки, що в подальшому являє собою досягнення мети господарської діяльності підприємства з найменшими витратами праці [2].

Для сільськогосподарських підприємств є актуальним аналіз виробництва продукції рослинництва з метою виявлення існуючого стану та розробки планів на майбутнє.

Проведемо аналіз виробництва основних сільськогосподарських культур на прикладі ТОВ «Агрофірма імені Суворова» Новоселицького району Чернівецької області (табл. 1). Одним із важливих показників ефективності сільськогосподарського виробництва є виробництво валової продукції рослинництва, що характеризує досягнуті параметри тієї чи іншої галузі.

Аналізуючи дані табл. 1, можна зазначити, що обсяг виробництва деяких сільськогосподарських культур по ТОВ «Агрофірма імені Суворова» має тенденцію до зменшення. Спостерігаємо різке зменшення обсягів виробництва озимої пшениці в 2017 р. порівняно з 2015 р. – на 8,4 %, зменшення ячменю озимого в 2017 р. – на 41,9 % порівняно з 2015 р. та на 33,47 % порівняно з 2016 р. Валовий збір соняшнику та сої зменшився в 2017 р. – на 55,1; 69,6 % порівняно з 2015 р. відповідно. Ріпак озимий в 2016-2017 р.р. взагалі не вирощували. Такий підхід пояснюється тим фактом, що ріпак озимий дуже виснажує ґрунт, тому в підприємствах дотримуються сівозмін для отримання більш високого урожаю.

Таблиця 1

Динаміка валового виробництва основних видів продукції рослинництва

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відношення 2017 р. до 2015 р., %
Зернові та зернобобові, всього:	98854,00	121632,00	151314,39	153,1
- озима пшениця	91376,00	115109,00	83664,10	91,6
- кукурудза на зерно	-	-	49592,45	-
- ячмінь озимий	7476,00	6523,00	4344,40	58,1
- ячмінь ярий	-	-	13713,44	-
Соняшник	46104,00	43223,00	20695,65	44,9
Соя	45948,00	9691,00	13974,93	30,4
Ріпак озимий	12711,00	-	-	-

Розглянемо економічну ефективність вирощування продукції рослинництва в ТОВ «Агрофірма імені Суворова».

У підприємстві переважаючими сільськогосподарськими культурами є зернові та зернобобові, соняшник та соя. Основними напрямками збільшення виробництва продукції галузі рослинництва є насамперед підвищення ефективності використання землі, у тому числі за рахунок використання науково обґрунтованого чергування вирощуваних культур, удосконалення структури посівних площ та підвищення урожайності, збільшення обсягів застосування органічних і мінеральних добрив, засобів захисту рослин тощо

Значення врожайності як економічного показника полягає в тому, що вона відображає ефективність використання землі, яка формує валовий збір, а також собівартість і прибуток, що впливають на рівень рентабельності.

Виходячи з розрахунків у таблиці 2, ми спостерігаємо, що валова продукція галузі рослинництва у 2017 р. зменшилася на 32,8% порівняно з 2015р., в тому числі на 100 га с.-г. угідь припадає 311,87 тис. грн., що на 25,5% менше чим у 2015 р., на одного працівника галузі припадає 233,36 тис. грн., що також менше на 30,3% від 2015 року.

Таблиця 2

Економічна ефективність вирощування продукції рослинництва

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відношення 2017 р. до 2015 р. в %(+,-)
Валова продукція галузі, всього тис. грн.	38192,41	27217,67	25670,20	67,2
в т.ч.: - на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	418,55	321,95	311,87	74,5
- на одного працівника галузі, тис. грн.	335,02	201,61	233,36	69,7
Виробництво зерна, ц	98854,00	121632,00	151314,39	153,1
в т. ч. на: - на 100 га ріллі	1104,14	1490,77	1858,90	168,4
- на одного працівника галузі	867,14	900,98	1375,58	158,6
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	113769,00	62246,00	89775	78,9
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	52233,00	58385,00	62701	120,0
Прибуток (збиток) всього, тис. грн.	61536,00	3861,00	27074	44,0
Рівень рентабельності (збитковості) галузі, %	117,81	6,61	43,2	-74,6
Рівень рентабельності по господарству, %	73,02	3,64	40,8	-32,2

Також можна побачити, що виробництва зерна на 100 га ріллі припадає 1858,90 тис. грн. у 2017 році, а в 2015 році – 1104,14 тис. грн., тобто на 68,4% більше. Виробництво зерна на одного працівника галузі у 2017 р. також

збільшилося на 58,6% від 2015 р. Виручка на цей рік порівняно з 2015 р. зменшилася на 21,1%. Собівартість реалізованої продукції збільшилась на 20,0%. Прибуток даного підприємства зменшився на 56,0% у 2017 році на відміну від 2015. Рівень рентабельності галузі свідчить про зменшення у 2017 р. на 74,6 п.п. порівняно з 2015 р. А рівень рентабельності по господарству зменшився на 32,2 п.п.

Підвищення ефективності виробництва впливає на зростання доходів і рівня рентабельності сільськогосподарського підприємства, відповідно, сприяє збільшенню обсягу виробництва та продажу продукції, що сприятиме розширеному виробництву, підвищенню заробітної плати та поліпшенню соціальних умов для своїх працівників.

Завданням підприємства є підвищення ефективності галузі рослинництва, збільшення обсягу виробництва конкурентоспроможної продукції рослинництва і вихід на нові ринки збуту.

Список використаних джерел

1. Азізов С.П. Організація виробництва і аграрного бізнесу в сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / С.П. Азізов, П.К. Канінський, В.М. Скупий [та ін.]; за ред. С.П. Азізова. – К. : ІАЕ, 2001. – 834 с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропродовольчого комплексу : навч.- метод. Посіб. Для студентів. Вивч. Дисц. / В. Г. Андрійчук. — К. : КНЕУ, 2010. — 414 с.
3. Бондаренко А.Ф. Розрахунок собівартості продукції рослинництва / А.Ф. Бондаренко. // Економіка АПК. – 2001. – С. 45.
4. Економіка сільського господарства: навч. посібник / Збарський В.К., Мацибора , В.І., Чалий А.А. та ін. За ред. В.К. Збарського і В.І. Мацибори. – К.: Каравела, 2010. – 280 с.
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1 / Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.